

[ *Europa w zmieniającej się rzeczywistości energetycznej* ]

Europa musi zadbać o to, aby przygotować swoją gospodarkę na czas po kryzysie. Niepokoi mnie nie tylko stan naszych finansów publicznych, ale również obawiam się o przyszłą konkurencyjność Europy w dziedzinie gospodarki. Jako komisarz UE odpowiedzialny za energię jestem przekonany, że konkurencyjność naszego kontynentu będzie w znacznej mierze zależała od tego, czy będziemy właściwie realizować obecną europejską politykę energetyczną i czy mądrze nakreśliły jej przyszłość.

GÜNTHER OETTINGER

## Wyzwania dla europejskiej polityki energetycznej

EUROPEJSKA POLITYKA ENERGETYCZNA  
DO 2050 ROKU

**G**LOBALNE WYZWANIA DLA RYNKÓW ENERGII W ISTOCIE rosną. Jest to następstwem pewnego splotu okoliczności: zmian klimatu, kurczącego się wydobycia paliw kopalnych, wzrostu globalnego zapotrzebowania na energię i zmieniającej się geopolityki. Uważam, że jedynym sposobem, by stawić czoła tym globalnym wyzwaniom, jest bardziej zeuropeizowana



polityka energetyczna. To jest właśnie moim głównym celem od chwili objęcia urzędu.

Europejska strategia energetyczna do 2020 roku – tak zwany „Program 20-20-20” – to punkt wyjścia obecnej europejskiej polityki energetycznej. Wyznacza ona wszystkim państwom członkowskim UE wspólne cele: obniżenie emisji gazów cieplarnianych, wzrost wykorzystania energii odnawialnej oraz podwyższenie efektywności energetycznej.

Rok 2020 to w dziedzinie energetyki krótka perspektywa. Europa musi uzgodnić strategiczną wizję na kolejne dziesięciolecie. W oparciu o zaproponowaną przez Komisję Europejską Energetyczną Mapę Drogową 2050 zaczynamy tworzyć nowe ramy na 2030 rok i na kolejne okresy. Co prawda jeszcze nie wiemy, jaką dokładnie drogę wybierzemy, ale w dokumencie tym Komisja stawia sprawę jasno: dekarbonizacja energetyki jest pożądana, wykonalna, a koszty z nią związane nie są za wysokie. Jestem wdzięczny Irlandii za wsparcie naszych prac nad Mapą Drogową, za jej konstruktywną rolę w ciągle toczących się dyskusjach.

Myśląc o przyszłości, musimy utrzymać tempo transformacji energetycznej na takim poziomie, abyśmy mogli osiągnąć wyznaczone cele i pozostać nadal konkurencyjni. Trzeba przekonać rynki finansowe, że to jest bezpieczna inwestycja. I jako Unia Europejska musimy trzymać się razem. W ten sposób transformacja energetyczna będzie łatwiejsza i tańsza, zarówno dla przemysłu, jak i dla konsumentów.

## **WEWNĘTRZNY RYNEK ENERGII**

Jednym z najważniejszych instrumentów polityki energetycznej jest europejski wewnętrzny rynek energii. Dokończenie jego budowy należy do głównych priorytetów Rady Europejskiej. Do 2015 roku musimy zadbać o to, aby przestały istnieć wyspy energetyczne na mapie UE. Do tego czasu prąd i gaz powinny swobodnie płynąć w sieciach

dystrybucyjnych UE, a istniejące nadal bariery i ograniczenia muszą zniknąć. Kraje będące na końcu łańcucha dostaw powinny mieć możliwość swobodniejszego handlu – i to na równych warunkach – z innymi państwami członkowskimi UE.

Musimy zadbać o to, aby europejski rynek energii przynosił korzyści wszystkim graczom i gwarantował lepszą wydajność produkcji i bezpieczeństwo dostaw. Poszczególne kraje poprzez rynki energii pomogą nam dopiąć celu, aby elektryczność była produkowana tam, gdzie można to robić najoszczędniej. Zarówno nasze systemy gazu, jak i energii elektrycznej muszą stać się bardziej elastyczne. Wpłynie to korzystnie na bezpieczeństwo dostaw i stabilność cen. Rynek energii elektrycznej i gazu, oparty na wzajemnych powiązaniach, to podstawa realizacji naszych ambicji w dłuższej perspektywie 2020 i 2050 roku.

Przykład Irlandii pokazuje, że także małe państwa członkowskie mogą czerpać korzyści z integracji i konkurencji rynkowej. Jest to lekcja, której możemy się nauczyć, wyciągając wnioski ze stworzenia jednolitego rynku energii elektrycznej z Irlandią Północną oraz rezygnacji z cen kontrolowanych na poziomie detalicznym.

Niestety wewnętrzny europejski rynek energii nie osiągnął jeszcze najbardziej optymalnego poziomu efektywności i elastyczności. W ostatnich latach dokonaliśmy jednak znacznych postępów. Ale jeszcze wiele zostało do zrobienia i musimy dopilnować, aby państwa członkowskie dotrzymywały swoich zobowiązań: lepiej wdrażały obecne ustawodawstwo, realizowały większe inwestycje (do tego wątku jeszcze wrócę) oraz właściwie ukierunkowywały interwencje rządowe, tak aby nie tworzyły one barier dla dobrze funkcjonującego rynku.

**Mapa Drogowa  
stawia jasno  
sprawę:  
*dekarbonizacja  
energetyki  
jest pożądana,  
wykonalna, a koszty  
z nią związane  
nie są za wysokie.***

Dla dobrze funkcjonującego rynku kluczowe znaczenie ma włączenie do współpracy także konsumentów. Musimy ich zachęcać do większej aktywności. Indywidualni odbiorcy energii powinni móc wpływać na wysokość swoich rachunków. Potrzebne są tutaj nowe technologie i możliwości zmniejszenia zużycia energii. Konsumentom powinni też przejąć kontrolę nad własną sytuacją energetyczną. Pomoc dla osób, których nie stać na zakup energii, powinna być ukierunkowana, a nie ograniczać się do dopłat zryczałtowanych. Uaktywnienie strony popytowej, a więc konsumentów korzystnie wpłynie na konkurencję, bezpieczeństwo dostaw i zapewni zrównoważony rozwój.

Niektóre z tych zagadnień znajdują się w komunikacie, który obecnie przygotowuję na temat wewnętrznego rynku energii. Tworząc go, trzeba myśleć o wywiązaniu się ze złożonych obietnic, i to wobec każdego!

## **INFRASTRUKTURA I INWESTYCJE**

Zarówno dokończenie budowy rynku wewnętrznego, jak i osiągnięcie celów planowanych na 2020 rok wymaga podjęcia wyzwania, jakim są inwestycje w nową infrastrukturę.

Stan naszych systemów energetycznych wymusza budowę nowych sieci i rozwoju nowoczesnych technologii wartych miliardy euro. Moim zadaniem jako komisarza UE jest pomóc w tworzeniu dogodnych warunków inwestycyjnych dla projektów, których celem jest wspieranie zrównoważonego rozwoju energetycznego, zwiększanie bezpieczeństwa dostaw, wprowadzenie konkurencyjnych cen oraz tworzenie wymagających wysokich kwalifikacji miejsc pracy dla mieszkańców Europy.

Dlatego poczytuję sobie za wielki zaszczyt, że mogę jeszcze dzisiaj uczestniczyć w otwarciu nowego przyłącza międzysystemowego w Batterstown, zbudowanego dzięki finansowaniu UE. Przyłącze Międzysystemowe Wschód – Zachód stanowi świetny przykład

transgranicznej integracji rynków energii. To pierwsze połączenie między systemami energii elektrycznej Republiki Irlandii i Wielkiej Brytanii.

Nowy interkonektor jest kamieniem milowym, efektem nieustających wysiłków Irlandii na rzecz rozwoju własnej sieci energii elektrycznej, a zarazem dowodem na to, że Irlandczycy reagują na zmieniające się rynki i pojawiające się możliwości. Kolejny przykład to udział Waszego kraju w kolejnym flagowym projekcie europejskim, jakim jest Sieć Morskich Elektrowni Wiatrowych Morza Północnego.

Dokończenie takich inwestycji to poważne wyzwanie dla Europy. Znaczna część istniejących systemów energetycznych jest na skraju swoich możliwości. Europa w coraz większym stopniu zależy od importu. Dostawcy, gospodarstwa domowe i firmy borykają się z rosnącymi globalnymi cenami energii. Pytanie brzmi: Czy możemy być pewni, że rynki wymuszą, by niezbędne inwestycje zostały dokończone na czas?

Nie jestem tego pewien. Z tego powodu Komisja proponuje wielokrotne zwiększenie europejskiego wsparcia dla rozwoju infrastruktury energetycznej. Dzięki Nowemu Instrumentowi Finansowemu „Łącząc Europę” będzie w stanie wyasygnować fundusze na europejskie projekty związane z infrastrukturą energetyczną, około 9,1 miliarda euro – są to rozwiązania dotychczas bez precedensu.

## **ENERGIA ODNAWIALNA**

Takie same wątpliwości pojawiają się, gdy chodzi o energię odnawialną. Tego rodzaju źródła energii mają kluczowe znaczenie dla energetycznej transformacji Europy. Przewodniczący Komisji Europejskiej José Manuel Barroso w swoim przemówieniu o stanie Unii Europejskiej podkreślił ogromną wagę energii odnawialnej. W Energetycznej Mapie Drogowej 2050 zakłada się, że będzie ona stanowić podstawę systemu energetycznego UE w przyszłości. Możliwe jest, że za dwadzieścia lat większa część energii elektrycznej będzie pochodzić właśnie z tych

źródeł. Aby tak się stało, musimy przede wszystkim zacząć budować nowy system elektryczny już dzisiaj. Także i to, że nasze sieci są bardzo stare i w znacznej mierze wymagają wymiany, przekonuje nas, że jest to doskonały moment na zmiany! Na ile jednak UE i państwa członkowskie powinny interweniować, aby dać rozwojowi tej energii impuls, jakiego potrzebuje?

Niedawny komunikat Komisji na temat energii odnawialnej koncentruje się na kwestii finansowego wsparcia dla jej źródeł. Jak możemy najlepiej wykorzystać fundusze? Chciałbym zastanowić się nad tym, czy trzeba zrewidować podejście do sposobów wspierania rozwoju odnawialnych źródeł energii. Chciałbym, aby nasze programy pomocowe tworzyły przewidywalne, stabilne i korzystne ramy dla inwestycji, a nie opierały się na myśleniu typu *boom – bust*<sup>1</sup>.

## Jednym z najważniejszych instrumentów

*polityki energetycznej jest europejski*

*wewnętrzny rynek energii, dokończenie jego budowy*

*należy do głównych priorytetów Rady*

*Europejskiej.*

Ponadto chciałbym zadbać o spójność programów wsparcia oraz sposobów ich zarządzania. Brak ustalonych limitów dofinansowań jest niezgodny z zasadami zrównoważonego rozwoju, równie szkodliwe byłoby jednak nagłe odcięcie funduszy. Nie jestem przeciwny wsparciu rządowemu, ale nie chcę, aby rządy ingerowały w funkcjonowanie rynków, o ile nie jest to naprawdę konieczne. Potrzebne nam są rynkowe programy zachęcające do elastyczności oraz nagradzające taką elastyczność zarówno w zakresie podaży, jak i popytu. Potrzebne nam są także efektywne

sygnały cenowe dla paliw z odnawialnych i innych źródeł. Wsparcie publiczne, jeśli jest w ogóle potrzebne, powinno być dobrze ukierunkowane, odpowiednio zaplanowane i dobrze skoordynowane. Niedawne dyskusje z ministrami podczas naszego ostatniego nieformalnego



spotkania Rady na Cyprze dodały mi otuchy, ponieważ pokazały korzystne zmiany świadomości w tej kwestii.

Europejski Strategiczny Plan w dziedzinie Technologii Energetycznych to kolejny element naszej strategii wsparcia odnawialnych źródeł energii. Nowe projekty technologiczne skupiają najbardziej światłe umysły i najlepszych projektantów. Jeśli chodzi o energię słoneczną, morskie elektrownie wiatrowe oraz biomasę (aby wspomnieć tylko te trzy najważniejsze obszary), Europa otwiera nowe możliwości eksploatacji naszego ogromnego potencjału źródeł odnawialnych. Nowy Program Ramowy Badań i Rozwoju Technologicznego przewiduje ponad 6 mld euro na finansowanie technologii energetycznych przez UE.

Wierzę, że przy odpowiednim zaangażowaniu ze strony państw członkowskich, konsumentów i przemysłu energetycznego możemy spodziewać się nowej fali inwestycji, których celem jest stworzenie inteligentnej sieci europejskiej. Ponadto inwestycje modernizujące infrastrukturę energetyczną, zwiększające wydajność energetyczną, promujące odnawialną energię oraz czyste technologie są dokładnie tym bodźcem, jakiego potrzebuje nasza gospodarka.

## SIECI INTELIGENTNE

Kluczowym słowem jest przymiotnik „inteligentne”. Musimy zbudować sieć energetyczną, która będzie w stanie obsługiwać zmienną generację i mikro-generację energii. To sprawi, że firmy i osoby fizyczne będą łatwiej mogły same zostać producentami energii elektrycznej. Ponadto zachęci to do większej efektywności produkcji i lepszego wykorzystania energii. Poza naszymi programami infrastrukturalnymi europejskie inicjatywy dotyczące inteligentnych miast i sieci to krok w stronę inteligentniejszych sieci, bardziej innowacyjnych producentów i bardziej proaktywnych konsumentów!

Wyzwania związane z budową takiej sieci są ogromne. Włączenie do niej energii odnawialnej mikro-generacji oraz nowych źródeł

dostaw energii oraz gazu stanowi jeszcze większe wyzwanie. Z naszej strony, jako Unia Europejska, możemy zapewnić stabilne ramy regulacyjne, pozwalające każdemu wnieść wkład i odnieść korzyści: operatorom sieci, producentom, dostawcom, regulatorom i, co najważniejsze, konsumentom.

#### **IRLANDZKA PREZYDENCJA**

Rola Irlandii wobec tych wyzwań bardzo wzrośnie w pierwszej połowie 2013 roku, kiedy to Wasz kraj obejmie przewodnictwo w Radzie ds. Energii w chwili, kiedy toczy się będą kluczowe dla przyszłości Europy debaty strategiczne: dyskusje nad ramami politycznymi 2030; nowy komunikat w sprawie technologii energetycznych; przyjęcie Pakietu Infrastrukturalnego, konkluzje w sprawie bezpieczeństwa atomowego, które są ważne dla Irlandii, mimo że – jak wiadomo – nie macie ani jednej elektrowni atomowej... Już nie mogę się doczekać bliskiej współpracy z moimi irlandzkimi kolegami w tych wszystkich kwestiach.

#### **WNIOSKI**

Podsumowując chciałbym jeszcze raz dać wyraz mojemu przekonaniu, że europejska strategia energetyczna daje nam niezwykłą szansę na wzmocnienie europejskiej gospodarki, poprawę usług świadczonych konsumentom oraz na dostosowanie inwestycji, jakie musimy zrealizować, aby nasze systemy energetyczne spełniały wymogi XXI wieku.

Polityka energetyczna jest jednym z fundamentów myślenia w kategoriach europejskich. Od Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali aż po traktat lizboński energia zawsze była siłą napędową projektu europejskiego. Dzisiaj europejska polityka energetyczna jednoczy narody Europy w obliczu najważniejszych wyzwań naszych czasów.



W przyszłości – dzięki właściwym rozwiązaniom ramowym i zaangażowaniu – ta polityka może sprawić, że Europa stanie się silniejsza, bezpieczniejsza i dostatniejsza. ■

---

Tłumaczenie: Jarosław Brzeziński

Niniejszy tekst jest skróconym wystąpieniem komisarza UE ds. energii Günthera Oettingera, wygłoszonym w Instytucie Spraw Międzynarodowych i Europejskich w Dublinie w dniu 20 września 2012 roku.

<sup>1</sup> Występuje ono w strefie euro, w konsekwencji mamy do czynienia z wędrującym cyklem nadmiernego przegrzania koniunktury i z następującym po nim spowolnieniem wzrostu gospodarczego.